

HIIV KOGUJA 4(38) 1997

INFOLEHT KOLLEKTSIONÄRIDELE

Ilmub 6 korda aastas

Uus mark: TARTU

KIVISILD

UUSI ERI- JA

SUVENIIRTEMPLEID

TÄNA LEHES

Ilumise aeg 16.09.1997
Trükk offset
Nominaal 3.30
Kujundaja Lembit Lõhmus
Perforatsioon 14:13 3/4
Poogen 5x10
Trükiarv (600 000)
Trükkkoda Vaba Maa
Tellimuse nr. 133-08-1997
Esimese päeva ümbrik 1997 - 11

Tartu Kivisild — ülikoolilinn Tartu vanalinn üks sümboleid esindas 18. sajandil klassitsistlikus stiilis kiviarhitektuuri kõrget taset. Kivist silla ehitamist Tartusse üle Emajõe alustati 1776. aastal peale 1775. aastal möllanud hiid tulekahju. Eeltööde käigus varuti materjali ja tööriistu, ehitati sepikoda ja vängla, kuhu põhitööjõuna toodi sunnitoelised Paldiski laagrist.

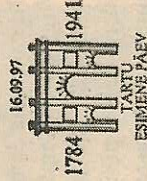
1780. aasta kevadel alustati vundamendivaiade maasse lõomist. 1781. aastal hakati püstitava võlvide alussambaid ja sama aasta juulis olid kaks sammast valmis. 20. augustil 1783 lasti vesi silla alt läbi voolama. 3. septembril 1783 loeti põhilised tööd lõppenuks. Sild, mille sõidutee laius oli 5,6 m ja kahelpool sõiduteed olevad kõnniteed 1,4 m laiad, avati liikluseks 16. septembril 1784. Silla keskmine osa oli tõstetav, et laevad alt läbi saaksid sõita.

Kivisild koos raekojaga moodustas Eestimaa ühe kauneima arhitektuuriansambli. Tartu Kivisild püsis 157 aastat kuni 9. juulini 1941, millal kell 6.37 taganev Punaarmee Eesti ainulaadse arhitektuurialase meistriteose õhku laskis. Postmargil on kujutatud Eesti kunstniku Tiina Tarve pastellmaal "Tartu Kivisild".

Esimese päeva templeid oli kaks: üks on kasutusel Tallinnas Eesti Postmargi filateelialetis Tallinna

Peapostkontoris ja teine tempel oli kasutusel Tartu Postkontoris. Margistatud ja tembeldatud FDC maksab 6 krooni, puhas fdc 1 kroon.

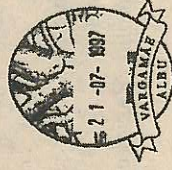

16.09.97

ESIMENE PÄEV
TALLINN

1941

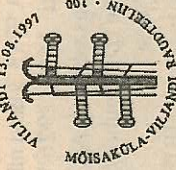
TARTU
ESIMENE PÄEV

Järva Postkontor võttis alates 21. juulist A. H. Tammsaare muuseumis kasutusele uue erikujundusega kalendertempli. Ninetatud kalendertempli jäljendi saamiseks tuleb õigesti tarfiseeritud kirjad saata Järva Postkontorile (Telliskivi 5, EE2820 FAIDE), kelle vahendusel Teie soov täidetaks.

3. augustil 1997. a. möödus 200 aastat Carl Abraham Hunniuse sünnist (1797). Baltisaksa arst, Eesti kurortoloogia rajaja, hakkas esimesena kasutama ravitistabelisel Haapsalu muda ja asutas Haapsalu kuurordi. Eesti Post tähistas seda sündmust Läänemaal, Haapsalu Postkontoris 4. augustil k.a. eriuimbriku ja eritempliga.

13. augustil möödus 100 aastat Mõisaküla - Viljandi raudteeliini avamisest. Eesti post tähistas seda sündmust Viljandi Postkontoris 13. augustil eriuimbriku ja eritempliga.

Kalendertempel Haapsalu linnuses

05-08-1997

HAAPSALU

Uus postmark

Uued eri- ja suveniirtemplid

Näitused

Veel üks indeksitempel

Mitte unustada postimuuseumi varasid

Suletud postiasutused

Postiajaloo komisjonist

Mündid kaavad

Eurod

Koerte registreerimismärgid

Venemaa 1998. a. müntide väljalaskeplaan

Ekslibristid kohtusid Rakkes

Autogrammid ja autograafid

Kas vanim Eesti vaatekaart?

Postkaardid Gustav Mootselt

Siit nurgast ja sealt nurgast

Tutvustame kirjandust

Oma kirjad saatke soovi korral tembeldamiseks Läänemaa Postkontorisse (Posti 1, EE3170 Haapsalu).

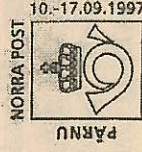
Suveniirtempel — Noorte EM males

NOORTE ERI ALLES
EUROPAAN NOORTE CHESS FESTIVAL
TALLINN
9-18. AUGUST 1997

9.-18. augustini 1997 toimusid Tallinnas noorte Euroopa meistri-võistlused males. Sel puhul oli Tallinna Peapostkontoris II korrusel kasutusel vastav suveniirtempel.

Norra Posti juubelile pühendatud suveniirtempel

NORRA POST

PÄRNU

350

Pärnu Postkontoris oli 10. kuni 17. septembrini kasutusel Norra Posti 350. aastapäevale pühendatud suveniir- ehk kõrvaltempel.

NÄITUSED

RAHVUSVAHELINE FILATEELIANÄITUS ESTONIA '97 Auhinnad

Züriiklass

Ants Linnard Eesti riik ja rahvas II maailmasõjas

Traditsiooniline filateelia

Vambola Hurt

Eesti proovitrükid (90)K

Väino Karmi

Eesti Vabariigi postmargid 1918 - 1940 (89) K

Pentti Salokoski

Nõukogude Liidu käibemargid 1923 - 1928 (79) KH, EA2

Ago Jaani

Moldova Vabariigi post (62) HP

Tempelmargid

Ants Kulo

Eesti tempelmargid 1918 - 1944 (84) SKH

Postiajalugu

Pekka Erelt

Tartu posti ajalugu 1632 - 1940 (87) K

David Slomka

Eesti ajutised templid 1918 - 1921

(83) SKH

Kaljala Saare

Eesti rahva kirjasõnumid NL tsensuuri luubi all 1944 - 1947 (77) KH

Elmar Ojaste

Frankkeerimata postisaadetised Eesti

Vabariigis 1919 - 1940 (73) SH

Aulis Liljeroos

Tartu perforibad (68) H

Jaani Otsason

Eesti ala tsariaegsed sildtemplid (57) P

Jaani Otsason

Telegrammid Eesti alal 1870 - 1940

(36) HPN

Jaani Otsason

Üleminekukirju Rakvere mailt (33) HPN

Temaatiline filateelia

Christoffer Kahrs

Eesti ajalugu filateelias (78) KH, EA1

Tõnis Kiisk

Kirdeväil ehk Põhja meretee (62) HP

Leon Piirsalu

Eesti seened (58) P

Leon Piirsalu

Eesti linnud (55) P

Ants Lõhmus

Günter Reindorff postmarkide

kujundajana (25) PN

Ossip Benenson

Superjalgpalliklubi MILAN (25) PN

Jüri Kenn

G. B. Lindbergi meenutades (21) PN

Noorte temaatiline filateelia

Rain Viigipuu

Laeasõit Läänemeresel (68) H, EA5

Jaanus Rebane

Orhideed (57) P, EA3

Kaja Luks

Ameerika asukad ja kultuur (54) P,

EA4

Väljaspool konkurssi

Aadu Tammsaar

TAMFIL 1963 - 1977

Kalev Kokk

Lillemustrimargid

David Slomka

Ajutised templid: Rakvere, Jõhvi ja

Narva

Ants Kulo

Heategevus-, reklaami- ja

propagandamargid

Viktor Kuik

Berliin (postkaardid)

Filateelianäitus DAGO 97

toimub 8.-10. oktoobri Kärkla

Kultuurikeskuses. Seekordne näitus on

pühendatud meremaatikale. Lisaks

filateelia-eksponaatidele on väljas ka

teemakohaseid postkaardikogusid.

Kavas on oksjon ja kogujate kokku-

tulek-laat. Lähemat teavet ajakava,

kohalesõidu- ja ööbimisvõimaluste

kohta saab Elmo Viigipuu käest

telefonil (246) 31313 või (246) 31484,

faksil (246) 31488 või e-postiga

aadressil elmovi@et.ee.

Tere tulemast!

ArGe Estland liikmed on Saksamaal

esinevad mitmete eestiteemaliste

kogudega. Prof. dr. Limbergi (Berliin)

autasustati kuldmedaliga näitusel

BEROLINA 97 (3. klassi näitus) kogu

eest "Eesti 1692-1926". Samalt

näitusel teenis vermeili ArGe esimees

Artur Menzen (Dortmund) oma "Eesti

1918-1928" eest.

2. klasi näitusel "RHEIN-RUHR-

POSTA 97" sai vermeili Edgar Lüüs

kogu eest "Vene keisririigi esimesed

postmargid Eestimaal".

MOSKVA 97 probleemne

Saksa filateeliaajakirjades on olnud

juttu mitmetest probleemidest Moskva

97 näitusega seoses.

Raskeimaks probleemiks olevat

filateelakaupmeeste müügitmaterjali

maale toomine ja maalt väljaviimine.

Varasemate kogemuste põhjal on alust

karta, et samasugused raskused võivad

tekkida ka näitusekogude tagastamisel,

kui esitatud materjal kuulub sellisesse

rühma, mille väljaviimine Venemaalt

on seadusega keelatud.

TAVASTEX 97

Soome tänavuse sügishooaja tipuks kujuneb Hämeenlinna Postmargiringi korraldatav ravusliku tasemega filateelianäitus 14.-16. novembril Hämeenlinna Punaporti spordihallis. Näitusega tähistab ring ka oma 60. aastapäeva.

Näitusel postkaardi kujundajaks on viimase aja popkunstnik Marja-Liisa Pitkäranta.

Näitusel on ka üherraamliste kogude vabaklass, mida hindavad külastajad.

Eesti Postimuuseumi Sõprade Seltsi asutamine

12. juulil 1987 toimus Rakveres Eesti Postimuuseumi Sõprade Seltsi asutamiskoosolek, mida juhatas Elmar Ojaste Rootsis ja protokollis Ivo Mäggar Tallinnast. Asutamiskoosolekust osavõtjatele loeti ette kirjalik tervitus, mille oli saatnud Eesti Posti peadirektor Tarmo-Jaan Tõeleid.

Koosolekul otsustati üksmeelselt:

1) asutada Eesti Postimuuseumi Sõprade Selts

2) võtta seltsi põhikirja loomisel aluseks asutava toimkonna poolt koosolekule esitatud põhikirja kavand

3) volitada asutamiskoosolekul valitavat ajutist juhatuset tegema sellesse muudatusi, mis on vajalikud seltsi ametlikuks registreerimiseks

4) Validada seitsmeliikmeline ajutine juhatus, revident ja revidendi asendaja (juhuks, kui revident ei saa mingil põhjusel omi ülesandeid täita)

5) Ajutise juhatusel liikmeiks valiti senise asutava toimkonna liikmed:

Karl Laas, Kanada

Rudolf Hämar, USA

Pertti Hujala, Soome

Gunnar Kirs, Eesti

Kalev Kokk, Eesti

Ants Linnard, Eesti

Jaani Moik, Eesti

6) Seltsi revidendiks valiti Jaani Otsason ning tema asendajaks Elmo Viigipuu (mõlemad Hiiumaalt).

7) Seltsi ajutine juhatus peab korraldama põhikirja vastavusse viimise kehtivate Eesti seadustega, registreerima seltsi ning kokku kutsuma seltsi aastakoosoleku.

Elmo Viigipuu

Mihkel Haavamäe

11.09.1915 - 27.08.1997

30 augustil sängitati Tallinnas Metsakalmistul maamulda Mihkel Haavamäe (Eспенberg). Ta sündis 11. septembril 1915. a. Hiiumaal, Kõrgessaare vallas, Metsiku talus. Koolitee algas kohalikus Reigi algkoolis ning lõppes palju aastaid hiljem Tallinna Pedagoogilise Instituudi lõpetamisega. Järgnes pedagoogiline töö sealsamas instituudis ning Tallinna 46. Keskkoolis kuni pensionile jäämiseni. Palju aega ning energiat kulutas Mihkel Haavamäe oma lemmik-harrastusele — postkaartide kogumisele. Eeskätt huvitasid teda Eestimaa vaadete ja eesti etnograafiat käsitlevad postkaardid. Aastatega kujunes tema tunnusstatust asjatundja Eesti foto- ja postkaardialoo alal. Paljude raamatute ja uurimuste autorid said temalt väärtuslikku informatsiooni ning pildimaterjali. Eksponeerimistega oma rikkalikest kogudest esines Mihkel Haavamäe paljudel näitustel. Ka "Hiium Koguja" lugejad said nii mitmelgi korral osa tema poolt kogutud informatsioonist.

Kuigi Hiiumaalt lahkus Mihkel Haavamäe juba koolipõlves ja edaspidine elu möödus mandril jai ta hiidlaseks, kes huviga jälgis saarel toimuvat ja aitas jõudumööda kaasa selle mineviku uurimisele ning säilitamisele. Tema postkaardikogu Hiiumaale käsitlev osa oli arusaadavalt üks põhjalikumaid ja suhteliselt mahukas. Hiiumaa inimesed said sellega Kärklase toimuval näitustel tutvuda 1988. ja 1990. a. Lisaks sellele eksponeeriti 1989. a. mitmes paigas menukalt Mihkel Haavamäe poolt koostatud postkaardikogu "Vaikne lihtne Eesti talu". Oma väärtusliku vanade Hiiumaa postkaartide kogu kinkis Mihkel Haavamäe Hiiumaa Muuseumile. Tunnustamaks Mihkel Haavamäe aastatepikkust tööd Hiiumaa postkaartide kogumisel ning uurimisel valis Hiium Kogujate Selts ta oma esimeseks auhikmeks.

"Hiium Koguja"
Hiium Kogujate Selts
Klubi Hõbevalge

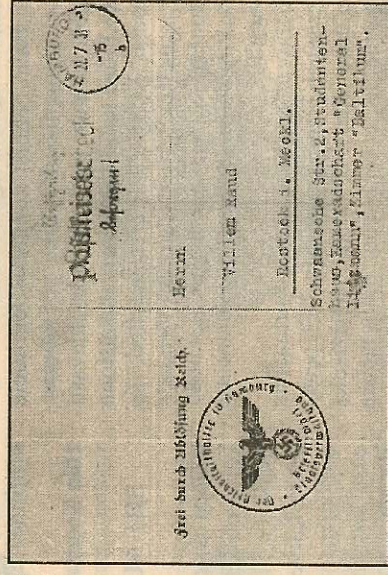
Suletud postiasutused

Eelviimane "Postisari" tõi ära kauaoodatud ametliku informatsiooni Eesti Posti poolt 1991.-1997. suletud sidejaoskondade kohta. Täna se on 1991. aasta alguse 609 sidejaoskonnast jõutud sulgeda juba üle 60.

Muutused aastate lõikes:	30.11. - Vergi
Suleti 1991. aastal 4 sidejaoskonda:	30.11. - Annikvere
16.03. - Rakvere -1	31.11. - Sagadi
01.05. - Narva - 4	17.12. - Valga - 2
20.11. - Haapsalu -1	17.12. - Valga - 3
01.12. - Tallinn - 24	17.12. - Pühajärve
Suleti 1992. aastal 21 sidejaoskonda:	20.12. - Laguja
01.01. - Tallinn - 22	Suleti 1995. aastal 12 sidejaoskonda:
01.01. - Tallinn - 15	13.02. - Valgu
25.02. - Tallinn - 5	10.03. - Pärnu - 6
25.02. - Tallinn - 8	24.03. - Kõpu
01.03. - Pärnu - 5	20.07. - Veski
01.03. - Dejevo	01.08. - Kalita
02.03. - Kohtla-Järve - 14	01.09. - Jaama
20.03. - Haapsalu - 5	01.10. - Kohtla-Järve - 9
01.04. - Tallinn - 28	01.10. - Onurme
01.04. - Võru - 1	01.11. - Viitka
01.04. - Võru - 2	01.12. - Vinni
01.04. - Sillamäe - 2	01.12. - Kantküla
01.05. - Tallinn - 31	18.12. - Ämari
01.05. - Tallinn - 40	Suleti 1996. aastal 8 sidejaoskonda:
01.06. - Pärnu - 4	18.03. - Suurpea
01.06. - Malvaste	15.05. - Heltermaa
08.07. - Pärnu - 7	22.05. - Valga - 1
01.09. - Tallinn - 32	31.05. - Nina
01.10. - Tallinn - 33	01.06. - Seljametsa
10.11. - Tapa - 1	01.07. - Kaberneeme
19.11. - Taali	01.10. - Piisli
Suleti 1993. aastal 2 sidejaoskonda:	31.12. - Oiu
01.03. - Tallinn - 25	Suleti 1997. aastal:
09.06. - Kassari	25.03. - Haabsaare
Avati 1993. aastal 1 sidejaoskond:	01.04. - Pärlijõe
16.01. - Tallinn - 31	01.05. - Rahkla
Suleti 1994. aastal 10 sidejaoskonda:	01.05. - Saare-Võhma
01.03. - Laagna	01.06. - Kirepi
25.05. - Tallinn - 7	01.06. - Järtsaare
01.07. - Sulbi	01.06. - Kaavere

ÜKS HUVITAV KAAIT

22.07.39. on saadetud postkaart Hamburgist härra Villem Rauale Rostocki. Vasakul on riigiasutuse kirjatempel ja tekst "Frei durch Ab-lösung Reich". Tempel ja tekst on postkaardil äärmiselt puhtalt ja korrekse paigutusega. Jääb mulje, et mitte löödud käsitsi, vaid trükitud. Sel juhul oleks aga tegu hoopis ametliku postkaardiga?

Kas oskab keegi lugejaist viimast oletust kinnitada või ümber lükata?

Eesti Filatelistide Liit - kellele ja milleks

Järgmisel aastal peab toimuma Eesti Filatelistide Liidu korraline kongress. Seega on igati ajakohane veidi mõtiskleda organisatsiooni hetke seis ja tuleviku üle ühe liikmesorganisatsiooni juhi vaatekohast.

Eesti Filatelistide Liit (edaspidi EFL) peaks olema liikmesorganisatsioonide tegevuse koordineerija ja nende ühishuvide esindaja, samas kui kohapealne tegevus on eelkõige kohaliku organisatsiooni asi. Järgnevalt liikmesorganisatsiooni mõnest konkreetsest ootusest ja tänasest tegelikust seisust.

Ürituste kalendri koostamine ning avalikustamine peaks olema taolisele organisatsioonile iseenesestmõistetav. Kahjuks mitte EFL-e. Aastavahetuseks saadi kokku küll 1997. a. esimese poolaasta ürituste kalender, kuid teise poolaasta jaoks enam energiat ei jagunud. Pikema aja kavade jooksev planeerimine on praeguses seisus ilmselt hoopis palju nõutud.

Informatsioon meil ja mujal toimuvatest näitustest ning neil esinemise võimalustest peaks olema operatiivselt viidud kõigi liikmesorganisatsioonideni. Taoliste paberite laialisaatmist EFL aga oluliseks ei pea. Hämeenlinna käesoleva aasta novembris toimuva TAVASTEX 97 juhendis on lisaks Soome ja Skandinaaviaaade filateliste osalemise võimalusele otsesõnu märgitud ka EFL liikmeid. Huvitav, kas selle näituse korraldajad toimekond oleks pidanud ise vastava informatsiooni edastama ka EFL liikmesorganisatsioonidele? Muide, ega see saatmine nii lihtne olegi, sest viimase EFL liikmesorganisatsioonide aadresside ja telefonide nimekirja koostamisest on samuti tublisti aega möödas.

Enne eelmist kongressi tegi meie selts ametliku kirjaliku pöördumise EFL juhatase poole, mida kuuldavasti ka mõni teine liikmesorganisatsioon toetas. Kuna sellele ei reageeritud, siis kavatsesin algselt küsimuse tõstatada kongressil. Asjata loobusin, sest nüüd on kirjadele mittevastamine kujunenud reegliks.

Filateeliaharrastuse populaarsus kahaneb Eestis iga aastaga. EFL peaks olema Eesti Postile vääriliseks partneriks, et leida koos rohtu taolise allakäigu pidurdamiseks. Tänane asjade seis iseloomustab vaid elpool nimetatud koostöö ja tegevuse

puudumist. Ometi võiks olla asjalik koostööleping ning tegutseda alaline koostööorgan. Konkurents vaba aja veetmise erinevate võimaluste turul on armutu, kuid võitluse taandumine oli ja on asjaosaliste jaoks häbiäärne.

Võiks veel jätkata ajakirjast EFiL, infokirjadest, paljudest puuduvatest dokumentidest ... Ebarahuldavat hinnangut praeguse EFL juhatase tegevusele tervikuna see ei muuda. Iga üksiku liikme tegevust ma infopuudusel hinnata ei oska.

Kohalikud filateeliaorganisatsioonid on muutunud kohati palju väiksemaarvuliseks, kui nad kunagi olid. Siiski on enamik neist veel alles. Teist niisugust kongresside vahelist perioodi kui praegune, paljud neist ehk üle ei elagi. Seega on viimane aeg otsustavateks muutusteks. Eelkõige tuleb loobuda harjumuspärasest kellegi teise peale loomisest. Ikka meil endil tuleb meie endi hulgast leida need filatelistid, kes on valmis meie ühiste huvide realiseerimiseks vaeva nägema. Pole ju seda elpool kritiseeritud juhatuski keegi teine valinud, kui eelmise kongressi delegaadiks valitud filatelistid. Mõelgem enda võimaluste üle ning vaadake kaalulevalt ringi, pole ju võimalik, et ei leidu praegusest tegusamat seltskonda EFL-i vedama.

Ma ei pea õigeks kongressi toimumist hiliskevadel, mis ei võimalda valitud juhatusel oma tegevuse korraldiku käivitamist seoses on kongress pidada hooaja keskel — seega jaanuaris või veebruaris. Järelikult tuleb selleks valmistuda kiiresti ning tõhusalt. Kutsun EFL juhatase liikmeid, liikmesorganisatsioonide juhte ning kõiki, kelle jaoks filateelia olukord Eestimaal midagi tähendab, üles avalikule mõttevahetusele EFL-i tänasest ja homsest. Loodetavasti leiab EFL juhatuski, et aeg oleks enda olemasolust avalikult teada anda — kasvõi elpool esitatud kriitikale vastates. Vahest olin liiga kriitiline?

Elmo Viigipuu
Hiiu Kogujate Seltsi juhatase esimees

SIIT NURGAST JA SEALT NURGAST

☞ Götz oksjoni Oberkirchis Saksamaal käive oli 1988. aastal ca 14 miljonit marka (= 112 milj. EEK). Möödunud aasta käive oli tõusnud juba 26,4 miljoni margani, ehk siis 211,2 miljoni eesti kroonini.
☞ Köhleri 290.-l oksjonil Wiesbadenis ulatus kogukäive 5 miljoni margani (40 miljonit EEK).

EFL POSTIAJALOO KOMISJONIST

Aktiivselt on viimasel ajal töötanud EFL juhatase juures olev postiajaloo komisjon A. Tageli eestvedamisel. Aktiivliikmete poolt on läbi töötatud 450-leheküljeline ENSV kalender-templite jäljendite käsikirjaline kataloog (koostatud A. Tageli poolt) ja täpsustatud ning täiendatud mitme kollektsionäri kogude põhjal.

Samalaadne algeksemplar on valminud ka ENSV asutuste ja ettevõtete frankerimismasinate templitest, mis veel ootab aktiivset täpsustamist teiste kogujate poolt.

Nagu teame, on Eestiteemaliste NSVL postmarkide, eritemplite, tervikümbrike ning tervikpostkaartide esialgsed loetelud juba ammu olemas ja vajavad ehk vaid ühte selgelt piiritletud rajakriteeriume.

Seega Eesti filateelia käsiraamat-kataloogi võimaliku teise köite (NSVL Okupatsioon Eestis) suuremahulised osad on valmimas.

Paljugi aga on veel lahine või päris alustamata. Hinnatavat tööd on tehtud Eestis kasutatud sõjaväe- ja tsensuuritemplite uurimisel. Samas on täielikult kirjanduses loetlemata sõjajärgsed postivagunite templid. Sama kehtib ka näiteks tähtsate templite kohta. Puuduvad loetelud (ka näidised) okupatsiooniperioodi kestel kasutusel olnud klientuurile mõeldud postformularide kohta. Eriti arvukas oli näiteks õnnitlustelegrammide erinevate plankide arv. Palju kasutati ka üldisi NSVL väljaandeid. Millised olid kasutusel olnud tempel- ja muud maksumargid ja nende kasutusreeglid? Kas peaksid käsiraamatus olema ka suurürituste ja kohalike filateelia-klubide kõrvaltemplid ning erümbrikud? Puudub loetelu ka NSVL ja ENSV Sideministeeriumide poolt väljaantud eestiteemaliste margita illustreeritud ümbrike kohta. Jne.

Käsiraamatus võiks olla ka sel perioodil Eesti alal tegutsenud postiasutuste nimekirja koos aja jooksul toimunud muudatustega.

Seega tööd on veel palju ja teretlunud on tga selline materjal. Kui mõni asjahuviline on midagi sobivat varem omal initsiatiivil süstematiseerinud ja kirja pannud - Teie materjal on teretlunud!

Võibolla on käes aeg ühiselt läbi arutada, mis peaks tulevases teises köites olema ning seejärel leida puuduvate teemade läbitöötamiseks sobivad inimesed.

Jaan Otsason

MÜNDID KAOVAD

1. jaanuarist 1998 a. jõustub Soome Riigivaraministeeriumi otsus mitmete soome metallrahade käibelt kõrvaldamiseks. Alates 1.01.1998. ei ole enam sunduslikud maksevahendid:

- ühemargased, mille väljalaskeaastad on 1964-1968 (hõbedasulam), 1969-1993 (vase-nikli sulam);
- viiemargased väljalaskeaastatega 1972-1978 ja 1979-1993 (alumiinium-pronks)ja
- hõbedased mälestusrahad:

- 1967.a. 10 marka (50 aastat iseseisvust)
- 1970.a. 10 marka (100 a. J.K.Paasikivi sünnist)
- 1971.a. 10 marka (EM kergejõustikus Helsingis)
- 1975.a. 10 marka (U.Kekkose 75.a. sünnipäev)
- 1977.a. 10 marka (60 aastat iseseisvust)
- 1978.a. 25 marka (suusatamise MM Lahtis)
- 1979.a. 25 marka (750 aastat Turu linna)
- 1981.a. 50 marka (Urho Kekkose mälestusraha)
- 1982.a. 50 marka (Jäähoki MM)
- 1983.a. 50 marka (Kergejõustiku I MM)
- 1985.a. 50 marka (150 aastat eepost Kalevala)

Ministeeriumi otsus on pärit juba k.a. märtsikuust.

EUROD

Euro on kuulutatud Euroopa Liidu rahaühiku nimeks ja uusi eurosid tuleb aina juurde.

Israeli 1996.a. eurod on 50-ne (Ag 925/1000, d=38,0 mm ja kaal 25,0 g.), 100-ne (Au 916/1000, d=20,8 mm, kaal 3,49 g.) ja vase-nikli sulamist 5 eurot (d=33 mm)

Kõigi kolme raha kujundus on samasugune. Põhimotiiviks on ühel poolel Israeli kauaaegne pea- ja välisminister Golda Meir ja teisel poolel väärtus ning EL ja Israeli lipud.

"Tegelikult ei ole aga ükski nendest seaduslikuks maksevahendiks. Numismaatika reegleid täpselt võttes on nad kõik medali seisuses. EL raha maksevahendina on alles (kauge?) tuleviku muusika.

KOERTE REGISTREERIMISMÄRGID

Enne viimast sõda olid koerte registreerimismärgid pikka aega kasutusel. 1934.a. koerte registreerimise ja maksustamise seaduse kohaselt kuulusid registreerimisele kõik üle 6 kuu vanused koerad.

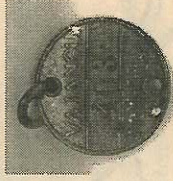
Määruse §2. Registreerimisele kuuluvad koerad varustatakse nende omanikkude poolt nahast või metallist kaelarihmaga, mille külge koera registreerimisel kinnitatakse omavalitsuse poolt välja antud metallist registreerimise märk. Märgil olgu sisse pressitud (stantsitud) kirjaga tähendatud omavalitsuse nimi ja registri järjekorranumber.

Koera pidamisest loobumisel tuli märk omavalitsusele tagastada.

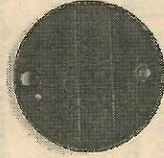
Kuidas koerte registreerimisega lood omavalitsustes sõjajärgseil aegadel olid, ei ole teada. Koerte registreerimismärke on küll säilinud vähe ja võib ka öelda, et need varasematel aastatel ei olnud kogujate seas eriti populaarsed.

Huvitav oleks teada, kas on mõnel kogujal üldse olemas ulatuslikumat, kasvõi ühe maakonna registreerimismärkide kogu?

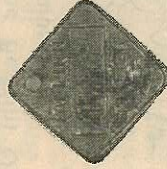
Allpool näeme kahte erinevat ümmargust märki.

Vajangu valla märgil on ka aastanumber (1936)

Rägavere valla märgil aastanumber puudub.

Tallinna nelinurksel märgil (on olnud kasutusel juba 1926. aastal) on aastanumber ja ka reljefne koerapea -n-n

VENEMAA 1998 A. MÜNTIDE VÄLJALASKEPLAAN

Praktikast on teada, et kollekt-sionääride hulgas pole hoopiski mitte soositud need riigid, millised lasevad välja väga arvukalt uusi postmarke. Müntidega on muidugi sama lugu. Ilmselt on Venemaal uutest müntidest saadavat raha väga ja otsekohe vaja, sest muidu ei oleks ühe aasta programm nii rikkalik.S.t. -ei oleks kasutusel selline "ühe-päeva poliitika".

Ajakirjanduse andmeil lastakse 1998. aastal poleeritud suvenirmüntide välja järgmiselt:

Moskva 850. aastapäeva auks 12 tk.; 6 üherublaalist, 2 kolmerublaalist, 25-ne, 50-ne ja 2 sajalist. Viimased kaks on 900 promilliseist kullast.

Luikede Järvele on pühendatud 8 münti, millest 4 on kuldseid.

Venemaa arhitektuurimälestised on kolme münti teemaks ja 1998.a. olümpiamängude auks lüüakse 3 münti (jähoki, kahevõistlus, jalgpall).

Müntidele pääsevad ka flamingo, piison ja dzeiraan Punasest Raamatust.

Tähtpäeva puhused müntid saavad N.Zukovski, A.Tsizevski, A.Nikitin, A.Savrassov ja Venemaa -Valge-Vene sõpruslepingu I aastapäev.

Eraldi seitsmemündiline sari kuulub jääkarule (sellest 4 kuldset).Eraldi münti saavad ka pruunkaru ja soobel.

Eesti numismaatikuile on lisaks olümpiamüntidele enam huvipakkuvaks ehk novembris ilmuvad 100-rublane ja 1000-rublane (Au) A.J.Krusensterni mälestuseks vermitavad müntid.

☞ Soome tänavune juubelimünt on löödud Paavo Nurmi 100. sünniaastapäeva ja spordi tähistamiseks.

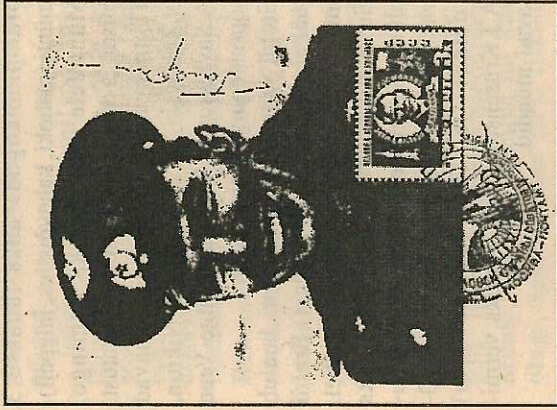

Juubeliraha on hõbedasulamist (925/1000 Ag ja 75/1000 Cu), kaal on 22 grammi ja läbimõõt 35 mm.

AUTOGRAMMID JA AUTOGRAAFID

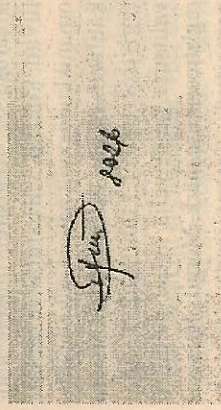
Hiiu Kogujas on juttu olnud väga paljudest kogumisladest. Nüüd jõudis järg ka autogrammideni. Autogramme kogumine on spontaanselt küllaltki levinud. Suurvõistluste ajal, või kõrgete külaliste tulekul võib hetkeemotsioonidest tiivustatud autogrammiküttide mass vaesed superstaarid päris sõna tõsisel mõttes laiaks litsudavõi maha tallata. Saadud väärtuslikud suveniirid on aga enamusel juba paari nädala pärast unustatud ja varsti ka hävinud.

Süstemaatilisi kogujaid on vähe ja veelgi vähem neid, kes on valmis puuduva staari autogrammi (sageli juba manalasse kolinud) hankima vahetuse, või ostu teel. Laias maailmas on aga olemas küllalt palju ärisid, oksjone ja klubisid, mis tegelevd kas ainult autogrammidega ja autograafidega, või siis nendega muu kogutava materjali (vanad raamatud, filateelia, postkaardid) kõrval.

Väga levinud on autogrammide kogumine portreedele. Näitena on siin toodud **Juri Gagarini** ja **Valentina Tereskova** autogramm-portreed "filatelistlikus kastmes".

Kõige lihtsam on võtta autogramm nimekaardi suurusele kaardikesele.

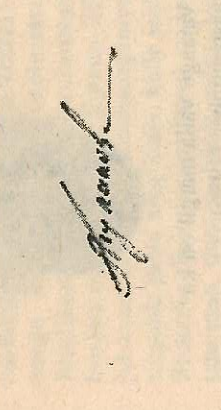
10-võistluse olümpiahõbe **Rein Aun**

Moskva OM kolmikhippe kuld **Jaak Uudmäe**

Jooksukuulsus **Sebastian Cou**

Suusatamise legend **Galina Kulakova**

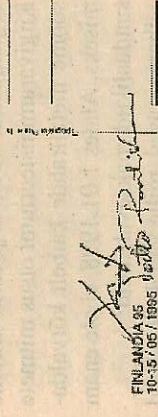

Kahekordne Berliini OM võitja **Kristjan Palusalu**

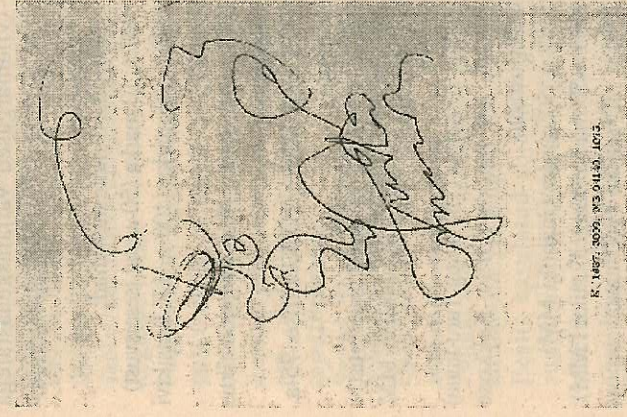

Odaviske kortüfee **Janis Lusis**

Ka Postkaartidele

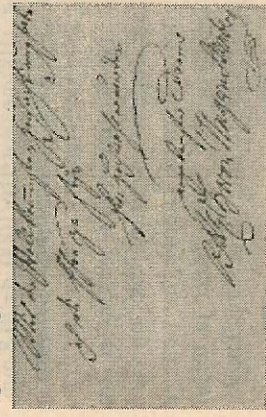

Lasse Viren ja **Voitto Raatikainen**,
aga ka pääsmetele ja kutsetele

Gustav Ernesaks 1975.a. laulupeol.
Taoline lauluisa autogramm on omaette reliikvia, kuid ei ole muidugi ainus omataoline.

Autograafidena esinevad aga kõik mõeldavad soovitud isiku tavaelus tehtud kirjutused. Kõige markantsamad on ehk ammu lahkunud isikute armastuskirjad. Ideaalne autograaf on aga ka iga tavaline kiri.

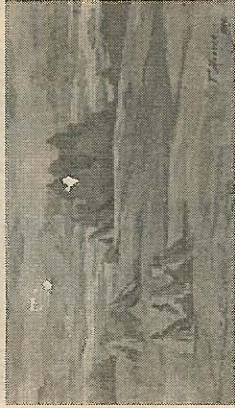
Parun **Ungern-Sternbergi** kiri 7. jaanuarist 1800.a.

Antud kogumisalal on lugenatu arv temaatilisi võimalusi. Võib koguda ainult tähtsaid mehi või ainult tähtsaid naisi, kosmonaute või olümpiavõitjaid, kroonitud päid või surmamõistetuid. Kogumisala eelseks on see, et alustada on võimalik ilma mingisuguste kulutusteta. Ka kogutu hoidmise ja säilitamisega ei teki probleeme.

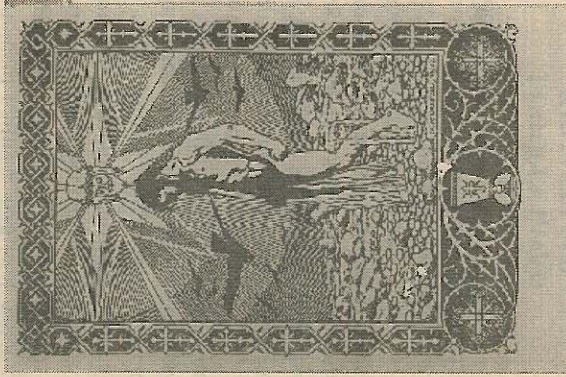
I.O.

POSTKAARDID GUSTAV MOOTSELT (27.07.1885 - 16.11.1957)

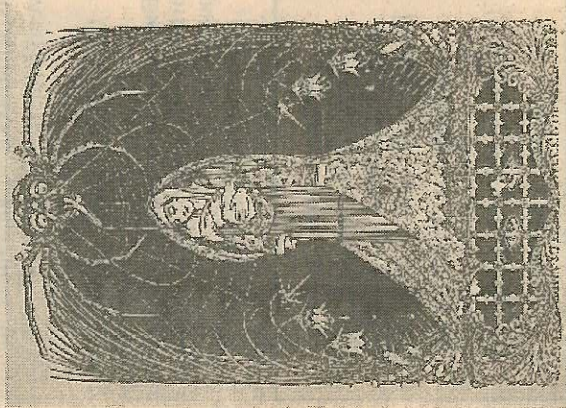
Omapärase stiiliga juugendlike postkaarte on must-valges tehnikas, eriti hea graafilise teostusega loonud sõjaeelseil aastail Gustav Mootse. Signatuuriks on tavalisim G.Mo., kuid on ka täielikum G. Mootse.

1909.a. postkaardiformaadis akvarell ei ennusta veel millegiga tulevast graafikut.

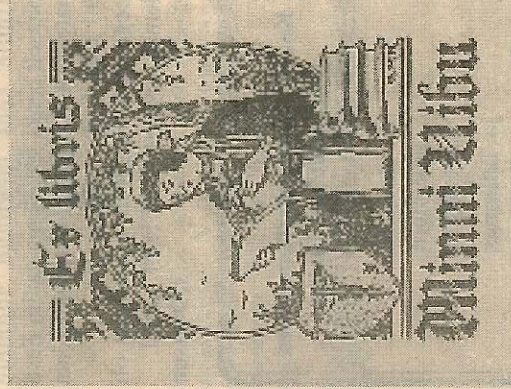
Küpse kunstikuna loodud süngepoolne müstika sisaldab alati ka lootust ja usku.

Pühadekaartide seeria on korrektne ja jätab meldiva mulje.

G.Mootse, kui paljude raamatumärkide autor, on hästi tuntud ka ekslibristidele.

G.Mootse poolt loodud postkaarte võib julgesti hinnata eesti kunstipostkaartide paremiku kuuluvaiks.

Jaan Otsason

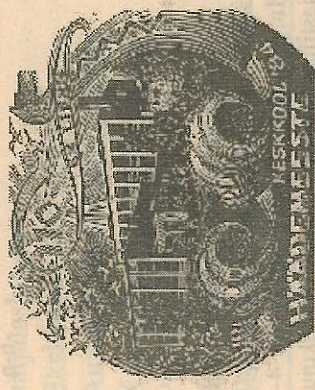
EKSLIBRISTID KOHTUSID RAKKES

Samal ajal, kui filatelistid olid koondunud Estonia-näituse puhul Rakverre, kohtusid riigi ekslibristid suvepäevadel Rakkes.

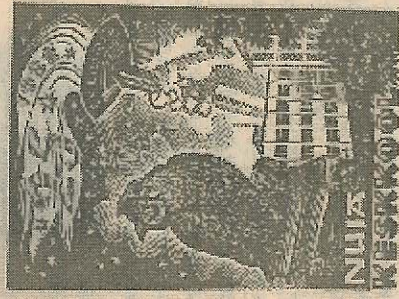
Kohale oli tulnud ligi kolmkümmend huvilist üle Eesti, eesotsas ekslibristimaailmas tuntud nimede S.Väljali, L.Lõhmuse, E.Uugi, P.Vaheri ja H.Lahiga. Osales ka pool tosinat põhjanaabrite esindajat. Osalejail oli võimalik vaadata mitut näitust:

Virumaa kirjameeste ekslibristid
Sportlaste ekslibristid ja
Üidhariduslike koolide ekslibristid.

Lisasime meiegi siia paar koolide juubelite ekslibrist kadunud vana-meistrilt J.Juhansoolt.

Häädemeeste Keskkool 110 (1984.a.)

Nuia Keskkool 25 (1982).

Ülirikkalik eritemplate valik Saksamaal

2 Saksa Post kasutas 1995. aastal 573 eritemplit. Neile lisaks oli kasutusel ka 731 reklaamtemplit ja 116 käsi-reklaamtemplit enesereklaamiga.

MITTE UNUSTADA POSTIMUUSEUMI VARASID!

Valitsus ootab asjatundjate komisjonilt 1. detsembriks välismaal asuvate kultuurivarade registrit.

27. augustil oli komisjoni esimene koosolek. "Postimehes" ilmunud Epp Alatalu artiklis pole nimetatud Venemaal viidud postimuseumi varasid. Pole kahtlust, et puudumise korral need siiski nimekirja jõuavad, kuid tähtis on, et need ei jääks sinna abstraktselt, vaid nii konkreetselt, kui see kõigi kättesaadavate andmete põhjal maksimaalselt võimalik on. Senised kogemused on näidanud, et teisel poolel on piisavalt küünilisust, et üldisele nimekirjale tuginedes pakkuda tagasi vaid mikrokoopilist osakest äraviidud varadest.

-n-n

SIIT NURGAST JA SEALT NURGAST

☞ 8. septembril lasti Ahvenamaal käibele uued pildiga automaatmargid. Margilipikute pilditeemaks on 4-mastilise parklaeva Pommer käilakuju Mneme.

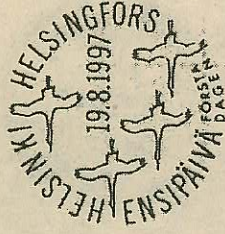
Käilakuju on saanud oma nime kreeka mütoloogias. Laev osteti ahvenamaalase Gustav Erikssoni poolt 1923. aastal ja kingiti 1953. aastal Maarianhamina linnale muuseumilaevaks. Markide standardväärtuseks on: 2.00, 2.40, 2.90 ja 3.40.

Trükikoda Courvoisier.

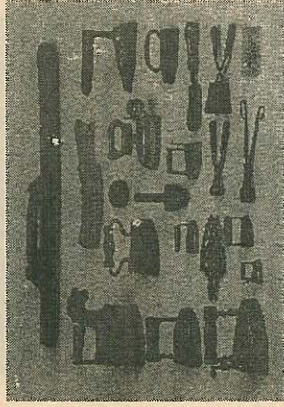
☞ 19. augustil ilmus Soomes kaunis linnuteemaline margiplokk väärtusega 11,20marka (4 erinevat marki a'2.80). Trükiarv on 700 000 ja trükipaigaks Inglismaa.

Ka esimese päeva tempel on lin-nuteemaline

Ploki on kujundanud Erik Bruun. ☞ Oskuslikult on oma kogumisala postkaardil tutvustanud Triikimis-vahendeid koguv soomlane Kalevi Heinänen.

Vanimad esemed on silumiskivi 1700. aastaist, rullimislaud 1739. aastast ja messingist triikraud 1761. aastast.

Keräilyharvinaisuus 3/97 ainetel

KAS VANIM EESTI VAATEKAART?

Kadunud Heino Sikk saatis mulle juba 22.11.87. postkaardi, millel oli ka järgmine teade: "Sain postkaardi, kus vasakul üleval väike pildike Toome varematega (sinine-roheline) ja paremal ülal tekst "Gruss aus Jurjew". Postitempel näitab 27.V 1894. Kus trükitud - pole leida?"

Minule seni laekunud andmete kohaselt peaks see olema vanim Eesti vaatekaart. Kahjuks ei ole mul näidata pilti sellest.

Seega esimene Eesti vaatekaart oli olemas kindlasti juba 1894. aastal.

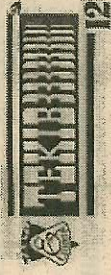
J. Otsason

Kollektsionääride ülemaalsed kokkutulekud Tartus

Treffneri Gümnaasiumis toimuvad:

11. oktoobril
8. novembril
13. detsembril
ja Tallinnas
Tallinna 37. Keskkooli ruumes
Vilde tee 69
19. oktoobril
23. novembril

TUTVUSTAME KIRJANDUST

Tartu Eksliibriklubi seekordne väljaanne on pühendatud sportlastele. Eraldi artiklid leiame Eesti Spordimuuseumi, "Kangematest kangemate", odaviskaja Richard Kaljo ja male kohta.

Nii nagu tavaliselt, on ka selles numbris 2 originaaleksliibrist. Need on tehtud R. Kaljolt Leo Mõttusele ja H. Hiibuselt Erika Salumäele.

AIHEFILATELISTI 3/1997

Soome "Temaatiline Filatelist" on väikeformaadis A5, kuid seal võib alati leida väga palju asjalikke vihjeid, arutelusid näituste, näitustel esitatud kogude ja hindamise ning hindamis-põhimõtete üle. Seepärast võib täiesti nõus olla B. Laurenti artiklis "Teema-filosoofia (II osa)" väljaöelduga: "Meie leht on teemakogujale tõeline kullaauk ja tasub aegajalt lugeda ka vanu aastakäike uuesti..."

Soome üks tuntumaid teemafilatelist Heikki Hongisto kirjutas "Temaatilise kogu liigendamises" on alalõik, mis meie filatelistlikus kirjanduses on seni vähe käsitlemist leidnud.

Üks lehekülg on pühendatud Eesti uutele laevateemalistele postmarkidele.

LUGUPEETAVAD KIRJASTAJAD

Iga Hiiu Koguja toimetusele saadetud uus kogumisalane teos leiab tasuta asjatundlikku tutvustamist ajalehe veergudel.

LUGUPEETAVAD LUGEJAD!

Hiiu Kogujat on võimalik tellida igast Eestimaa sidejaoskonnast. Aastatellimuse hind on 48 krooni (kuus numbrit + postikulud).

Lehe tellimisindeks on 00816.

Toimetus

Toimetaja Jaan Otsason

Toimetuse aadress:

EE3210 Pühalepa, Palade

Trükitud AS TARESTE trükikojas

Kujundanud ja küljendanud

Priit Paat

Tellim. nr. 291. Trükiarv 800

Hind 6 krooni